

Bilgi Yönetimi Bağlamında Üniversite ve Sanayi İşbirliği: Adana Üniversite Sanayi Ortak Araştırma Merkezi (Adana ÜSAM)

Aygül KILINÇ

Artvin Çoruh Üniversitesi,
İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Hopa/Artvin.
aygulkilinc@hotmail.com

Özet: Günümüzde serbest piyasa ekonomisine dayalı tam rekabetçi piyasa koşullarında bilginin etkin kullanımının, sanayi kuruluşlarının rekabet gücünü artırıp piyasadaki ağırlığını yoğunlaştırdığı fikri yadsınamaz bir gerçektir. Serbest piyasa koşullarında yerli sanayinin rekabetini ve etkinliğini artırma durumu, büyük ölçüde bilgi kaynaklarının verimli ve sistemli kullanımı ile doğru orantılıdır. Ne var ki, Ar-Ge birimlerini oluşturmak oldukça masraflı bir işlemdir. Bundan dolayı yerli orta ve küçük ölçekteki sanayi kuruluşların bir Ar-Ge birimi oluşturma gibi bir şansı bulunmamaktadır. Ancak Adana ÜSAM, bünyesinde oluşturduğu Ar-Ge laboratuvarları ve uzman personeli ile bölgedeki orta ve küçük ölçekteki kuruluşlara bu gibi hizmetlerden yararlanma fırsatını sunmuştur. Daha da önemlisi, ÜSAM, üniversite ve sanayi arasında ara yüz olmakla, bölgedeki söz konusu iki birimin yaklaşmasını sağlamış; sanayi sektörüne üniversite öğretim üyelerinin bilgi ve birikimlerinden yararlanma şansı verirken, üniversiteye de ürettiği kuramsal bilgiyi uygulamaya dökme fırsatı sunmuştur. Bu çalışmada öncelikle bilgi ve bilgi yönetimi, kavramsal ve tarihsel açıdan incelenmiştir. Devamında Adana ÜSAM'ın çalışmaları üzerinden bilgi yönetiminin önemi ve bölge sanayisine katkıları değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi, Bilgi Yönetimi, Sanayi, Üniversite, ÜSAM.

Abstract:

Keywords:

1. Giriş

İnsanlık tarihi boyunca üretilen her *bilgi*, insanın doğa üzerindeki egemenliğini yoğunlaştırmış ve doğaya egemen olma durumu, insan hayatını kolaylaştırmıştır. Bilgi üretimine paralel gelişen toplumsal dönüşüm sürecinde insanlar; ilkel toplumdan tarım toplumuna, tarım toplumundan sanayi toplumuna ve sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş safhalarını yaşamışlardır. Dolayısıyla tarihsel süreçte bir dönemi açıp bir dönemi kapatacak kadar etkili olan bilgi, toplumsal gelişmeye dönük daha etkin, verimli ve sistemli bir şekilde yönetilmeyi gerektirmiş ve bu durum, bilgi yönetiminin bir disiplin olarak gelişmesinde belirleyici olmuştur.

Geçmişte özellikle sanayi devriminin tetiklemesiyle daha sınırlı ve düşük yoğunlukta yaşanan toplumsal dönüşüm,

bilgi ve teknolojideki gelişme birikiminin bir uzantısı olarak günümüzde oluşan bilgi yoğun teknolojilerdeki ilerlemeler üzerinden çok daha hızlı ve kapsamlı bir şekilde yaşanır olmuştur. Bu süreçte oluşan bilgi birikimi, bilgi toplumunu oluşturmuştur. Bilgi toplumunun sanayi toplumundan farkı ise üretimin vazgeçilmez unsurları olan sermaye, işgücü, enerji, hammadde unsurlarına, bilginin de bir üretim unsuru olarak eklenmiş olmasıdır (Tekcan, 2002: 266). Bilgi toplumu; yeni temel teknolojilerin gelişimiyle bilgi sektörünün, bilgi üretiminin, bilgi sermayesinin ve nitelikli insan faktörünün önem kazandığı, eğitimin sürekliliğinin ön plana çıktığı, iletişim teknolojileri, bilgi otoyolları, elektronik ticaret gibi yeni gelişmeler ile toplumu ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal açıdan sanayi toplumun ötesine taşıyan bir

gelişme aşaması olarak tanımlanabilir (Aktan, 2005b: 32).

2. Bilgi Yönetimine İlişkin Kavramsal ve Tarihsel Çerçeve

2.1. Bilgi Yönetimine İlişkin Kavramlar

Bilgi yönetimiyle ilgili pek çok kavram bulunmakla birlikte özellikle *bilgi*, *veri* ve *enformasyon* kavramları birbiri yerine sıklıkla kullanılan, dolayısıyla bir anlam bulanıklığına neden olan önemli kavramlar olarak belirmiştir. Veri (data), olaylara ilişkin birbirinden bağımsız nesnel gerçekler olarak; ya da gözlemlenebilen, ölçülebilen, hesaplanabilen bir davranış yahut kavramsal bir çerçeve ve yapı içerisinde bulunan bir tür enformasyon olarak ifade edilir (Türk, 2003: 75; Aktan, 2005a: 4). Enformasyon (information) ise verilerin bir araya getirilmesiyle oluşturulan anlamlı semboller olarak belirtilir ve çoğunlukla bireyler veya kurumlar tarafından bir sorunun çözümü, herhangi bir çalışmanın başlatılması ya da bitirilmesi gibi edimler sonucunda ortaya çıkan verilerin tümünü içerir (Odabaş, 2005: 103). Bu anlamda enformasyon, belge şeklinde görsel veya işitsel bir mesaj veya ileti olarak ya da düzenli ve kullanılabilir işlenmiş veri olarak bilgisayar veri tabanı içinde yer alabilir (Türk, 2003: 77-78). Bu tanımlar üzerinden bilgi, veri ve enformasyon arasında hiyerarşik durum ve anlam bağlamında şöyle bir ilişki kurulabilir: Veri, ham gerçeklerdir ve ham veriler, düzenlendiğinde enformasyona dönüşür, anlamlı enformasyon ise bilgiyi oluşturur (Türk, 2003: 79). O halde bilgi; öğrenme, araştırma ve gözlem yoluyla elde edilen her türlü gerçek malumat ve kavrayışın tümünden oluşur. Diğer bir ifadeyle doğruluğu ispatlanmış inançlar, belirli bir durum, sorun, ilişki, teori veya kurala ait düzenlenmiş veriden oluşan enformasyonun değerlendirilme ve fiiliyata geçirilme yeteneği olarak tanımlanabilir (Aktan, 2005a: 3; Akgün, 2009: 21-22). Bu ilişkiye göre veri ve enformasyon;

beyin dışından alınan ve kaydedilen yapılar olmasına karşın bilgi, insan beyni tarafından yaratılan bir anlamdır (Akgün, 2009: 22). Bu bağlamda insan beyninin, diğer canlı beyinlerinden farklı olarak dış dünyadan duyumlarla elde ettiği ham verileri düşünceyle işleyerek pişmiş bilgi haline getirme ayırmacı niteliği vurgulanmalıdır (Tekeli, 2002: 17).

Bilginin, özellikle günümüzde başta iş dünyası olmak üzere birçok alanda rekabet avantajı sağladığı tartışılmaz bir gerçektir (Krogh, 2002: 89). Bu durum, bilgi süreçleri ve türleri gibi bilgiye ilişkin bazı niteliklerin üzerinde durmayı gerektirir. Bilgi süreçleri; yeni bilgi üretenler ve bilgiyi aktaranlar şeklinde iki temel grupta incelenebilir (Krogh, 2002: 96). Aynı zamanda açık ve örtük bilgi türlerinden söz edilebilir. Açık bilgi; kolayca belgelenip biçimlendirilebilen bir bilgi türü olmasına karşın, örtük bilgi; insan bilincinde, davranışlarında ve algılarında yatan, bundan dolayı biçimlendirilip paylaşılması zor olan bir bilgi türü olarak tanımlanır (Akgün, 2009: 23). Ancak bir toplumda coğrafi yapı, sınıfsal yapı, etnik yapı ve kurumsal düzenlemeler bilgilerin dağılımını farklılaştırır. Dolayısıyla kodlanmış bilgi, toplumdaki yayılımına göre kamu bilgisi ve mülkleşmiş bilgi olarak sınıflandırılabilir. Bir kültürel mekânda kolayca ulaşılabilen anonimleşmiş bilgi, kamu bilgisi; belli bir aktörün ya da grubun kullanımıyla sınırlanmış ya da sosyal ilişkiler içinde sır haline getirilmiş bilgi ise mülkleşmiş bilgi olarak tanımlanır (Tekeli, 2002: 23). Bilginin toplumsal yapıdaki yeri ve önemini tanımlayan tüm bu veriler günümüz toplumunun kamusal ya da özel alanında etkin bilgi yönetiminin gerekliliğini zorunlu kılmıştır.

Bilgi yönetimi; eğitim-öğretim ve deneyimlerin kurumsal faaliyetlere yansımaları sonrasında oluşan bireysel ve kurumsal, kayıtlı ve kayıtlı olmayan her türlü bilgi kaynağının belirlenmesi,

tanımlanması, yönetilmesi ve paylaşılması işlemlerinin, organizasyonun yapısına uyarlandığı ve uygulandığı bir disiplin olarak tanımlanmıştır (Odabaş, 2005: 108). Bir başka tanıma göre bilgi yönetimi, ortaya çıkan yeni koşullarda, (ayakta kalmak, yeni koşullara uyum sağlamak, rekabet gücünü artırmak gibi) örgütsel hedeflerin gerçekleştirilmesi için bilgi ve iletişim teknolojilerinin kapasite ve olanakları ile örgütün sahip olduğu beşeri sermayenin yeteneklerini birleştirmek suretiyle, bilginin, örgüt faaliyetlerinde etkin bir biçimde kullanılmasını sağlayan süreç ve stratejiler olarak tanımlanmıştır (Aktan, 2005a: 10-11). Daha özlü bir ifadeyle bilgi, iletişim ve insan kaynaklarının uyumlu ve düzenli bir biçimde aynı ortam içerisinde yönetilme sürecini tanımlayan bu disiplinin öne çıkan birkaç önemli niteliğinden söz edilebilir. Örneğin bu disiplin bir süreç içerdiği için safhaları ve parçaları vardır. Belirli amaçlara ulaşmak için disiplinde, ortak akıl kullanımı söz konusudur. Ayrıca değişimin esas olduğu bir ekonomik ortamda örgütlerin uyum ve rekabet gücünü artırma, disiplinin başlıca odak noktasını oluşturur.

2.2. Bilgi Yönetimine İlişkin Tarihsel Arka Plan

İlkel toplumlarda beslenme, barınma, üreme ve korunma gibi temel ihtiyaçların karşılanmasına yönelik çabalar, ilk bilgilerin oluşmasını sağlamıştır. Yerleşik düzene geçme, toprağı işlemek için gerekli olan araç ve gereçlerin geliştirilmesi, iş ve çalışma hayatının başlaması gibi sosyal ve ekonomik alana ilişkin etkinlikler yeni arayışları beraberinde getirmiştir. Bu arayışlar ve gündelik hayatı kolaylaştırma isteği, bilimsel çalışmaları tetiklemiştir. Dolayısıyla ilkel toplumlarda kuşaktan kuşağa sözlü ve deneyimle aktarılan bilgi, alfabelerin ve matbaanın icadıyla belli bir sistematik düzen içerisinde aktarılır hale gelmiş ve bu süreç; bilginin kaydedilme,

iletirme ve paylaşılma (Uçkun, 2005: 85) aşamalarını oluşturmuştur.

On ikinci yüzyılda ortaya çıkan loncaların çırak-kalfa-usta şeklindeki yapılanması ve her loncanın iş alanının ve yaptığı işin niteliğinin belli olması, bilgi kaynaklarının kullanılması ve yönetilmesi açısından önemli bir aşamayı oluşturur. Anadolu’da ticari ilişkilerin ve sosyal yaşamın düzenlenmesinde Ahilik Örgütü’nün oynadığı belirleyici rol (Çağatay, 1989: 90-91) dolayısıyla söz konusu örgüt, bilginin yönetimi anlamında örnek bir yapılanma olarak değerlendirilebilir. Tarımsal üretim artışı ve özellikle ürünlerin taşınma ihtiyacının bir sonucu olarak oluşan toplumsal yaşam biçiminde, 1765 yılında buhar makinesinin bulunması ve bu makinenin enerji kaynağı olarak kullanılması Sanayi Devrimini, söz konusu Devrimin toplumsal yapı üzerindeki belirleyiciliği, sanayi toplumunu oluşturmuştur (Uçkun, 2005: 85). Sanayi toplumu ise bilginin yüksek yoğunlukta kullanılmasını ve bilgi kaynaklarının daha etkin yönetilmesini gerektirmiştir. 1915 yılında Frederick Winslow Taylor “Bilimsel Yönetim İlkeleri” başlıklı kitabını ve bundan bir yıl sonra, yani 1916 yılında Henri Fayol ise “Genel ve Sınai Yönetim” başlıklı kitabını yayımlamıştır (Tortop, 1999: 16). İşletmelerin etkinliği ve verimliliği üzerinde doğrudan belirleyici olan bu iki önemli eser, işletmelerde ve kamu yönetiminde, örgütsel yapılanmanın ve etkin bilgi yönetiminin nasıl olması gerektiği üzerine odaklanmıştır.

Tarihsel anlamda kökenleri çok eskilere dayanmakla birlikte özellikle 1995’ten bu yana bilgi yönetimi, bilim dünyasında ve örgütsel uygulamalarda bir ilgi alanı olarak belirmeye başlamıştır (Celep, 2003: 2). Bilgi yönetiminin teorik kökeni, Taylor, Fayol ve Davranışsal Teorinin gelişmesine katkıda bulunan Elton Mayo gibi bilgi tabanlı organizasyon teorileri ve entelektüel sermaye yönetiminin ortaya çıkmasına bağlanmıştır. Bilgi yönetimi,

organizasyonun kontrolünde olan “entelektüel sermaye”nin yönetimidir. Entelektüel sermaye ise organizasyonlara pazar yerinde rekabet avantajı sağlayan organizasyonların sahip olduğu bilgi, deneyim, organizasyonel teknoloji, müşteri ilişkileri ve profesyonel yeterliliği kapsayan bir birikimi ifade eder (Türk, 2003: 204-105). Ayrıca bilgi yönetimi; proje yönetimi, değişim yönetimi, süreç yönetimi, kriz yönetimi, risk yönetimi, karşılaştırma/değerlendirme (benchmarking), değer yönetimi, inovasyon yönetimi vb. bilginin değer yaratma sürecinin tüm uygulamalarını destekler. Bilgiyi yöneten teknolojinin hangi alanlarda ilerleyeceğini ve ekonomik sistemde yerini nasıl alacağına da karar verir (Uçkan, 2008: 19). Bilgi yönetim süreçleri; bilginin üretimi (yaratılması), bilginin yapılandırılması ve geçerli hale getirilmesi, bilginin dağıtımı, bilginin kullanımı (uygulanması) ve bilginin denetlenmesi şeklinde belirtilebilir (Sağsan, 2008: 31; Celep, 2003: 43-46). Bilgi yönetiminin etkin kullanımının örgütlere sağlayacağı faydalar; verimliliği artırma, örgütün devamlılığını sağlama, sağlıklı örgüt kültürü oluşturma gibi birden fazla açıdan değerlendirilebilir. Rekabetçi piyasa koşullarında söz konusu bu faydaların, örgütler için hayati önem teşkil ettiği vurgulanmalıdır.

Bu konuda üzerinde durulması gereken diğer bir önemli konu genel anlamda bilim, özel anlamda bilgi yönetimi ile teknoloji arasındaki yakın ilişkidir. Sanayi devrimine kadar teknoloji bilimin önündeydi. Çünkü teknoloji deneyerek gelişmiştir. Bilim ise ancak Sanayi Devrimi döneminde teknoloji ile eşitlenmiştir. Ancak bu dönemden itibaren insanlar, bilgiyi nasıl kullanabileceği üzerinde durmaya başlamışlardır. Tarih boyunca teknoloji, doğaya hükmetmeyi ve doğayı kontrol altına alıp, ona boyun eğdirmeyi amaçlamıştır. Bilim ise doğayı anlamaya çalışmıştır. Ancak teknoloji ve bilim birbirine muhtaç, birbirini besleyen ve ayrı

düşünilemeyen iki bileşen niteliğindedir. Aradaki bu bağ, bilgi yönetimi ile teknoloji arasındaki yakın ilişkinin temel nedenidir. Teknoloji yeni ölçü ve kriterler getirerek insanın tabiat üzerindeki kontrolünü arttırıp onun dünyaya bakışını, düşünce, duyu ve davranışını ve sosyal ilişkilerini değiştirmiştir. Teknolojinin bu etkileriyle birlikte Karakaş (2008)’a göre eğer teknoloji, çok sayıda yeni ürünler ve hizmetler ortaya çıkmasına yol açıyorsa; maliyetleri azaltıyorsa ve ekonominin birçok sektöründe ürünlerin, hizmetlerin ve süreçlerin performansını iyileştiriyorsa; yaygın olarak sosyal kabul görmüşse; mukayeseli üstünlüğü sağlamak açısından güçlü endüstriyel ilgi etkilerine sahip ise verimlilik (karlılık) yaratacak ve kabul görecektir. Verimlilik yaratan ve geniş bir alanda kabul gören bu teknoloji, bilgi teknolojisi adını alır. Günümüzde bilim ve teknolojinin nihai hedefi Tigrel (1990: 25)’in de belirttiği gibi yetişmiş insan gücü kaynaklarını geliştirerek ucuz ve kaliteli yeni ürünlerin üretimini sağlamak ve genel refah seviyesinin artırılmasına hizmet etmektir.

Sanayi toplumunda altyapının temel alanları olan doğal, maddi, personel ve kurumsal altyapı ayırımına bilgi toplumunda “bilişim ağı”, altyapı unsuru olarak eklenmiştir. Bilişim altyapısı, bilişim teknolojisinin bilgiyi toplamak, iletmek, işlemek, değerlendirmek, dağıtmak ve yaymak için oluşturduğu ağ sistemleri donanımını içerir (Erkan, 1993: 75). Transistör, bilgisayar, internet gibi kilometre taşı buluşların üzerinde şekillenen bilgi teknolojileri ve enformatik sistemlerinin aynı zamanda toplumsal yapıyı da derinden değiştirdiği iddia edilmektedir (Tekman, 2002: 265). Enformatik sistemler; bilgiyi sağlama, depolama, işleme, sunma ve paylaşma süreçlerini kısmen ya da tümüyle bilgisayar teknolojisi desteğiyle yerine getiren sistemler olarak tanımlanabilir (Tekcan, 2002: 267). Bu bağlamda bilgisayar teknolojisi bütün araştırmaların

ortak zemini olma yönünde hızla gelişme kaydetmiştir. Bilginin sistemli olarak düzenlenmesi, saklanması, işlenmesi, iletilmesi, gerektiğinde yeniden ulaştırılması ve kullanılması bilgisayarlar sayesinde gerçekleşmiştir. Diğer bir ifadeyle sanayi toplumuna geçişin motoru olma işlevini buharlı makineler üstlenmiştir; bilgi toplumuna geçişte de bilişim teknolojisinin temelindeki bilgisayarlar bu rolü gerçekleştirmiştir (Erkan, 1993: 48). Bilgisayar donanımındaki ilerlemeler, bir taraftan bilgisayarların boyutunu küçültüp, veri depolama ve işleme kapasitesini artırırken, diğer taraftan bilgisayar fiyatını ucuzlatmıştır. Aynı şekilde bilgisayar yazılım alanındaki ilerlemeler ise bilgisayarın kullanımını kolaylaştırıp uygulama alanlarını genişletmiştir. Ayrıca bilgisayarların birbirleriyle veri alışverişi ve ortak iş yapacak biçimde bağlanması ile oluşan bilgisayar ağları, bilgisayarların potansiyel gücünü inanılmaz boyutlara çıkarmıştır. Böyle ağların toplamından oluşan internet, bilgiye ve bilgisayar kaynaklarına küresel erişim sağlamaktadır. Bilgi birikimleri, bilgi çağında, bilgi teknolojilerinin yaygın kullanımıyla, hammadde kaynağı haline getirilip girdi oluşturulabilirse, bilgi toplumundan ve bilgi yönetiminden söz edebiliriz (Karakaş, 2008).

Yüksek değer katma özelliği ile bilgi, geleneksel üretim ve iş biçimlerini temelden değiştirme olanağını yaratmıştır. Bilgi teknolojileri ve üzerinde çalışan enformatik sistemler aracılığı ile e-iş, e-çalışma, e-ticaret, e-öğrenme gibi süreçler ön plana çıkmış ve üretim şekillerinde önemli değişiklikler yapılmasına neden olmuştur (Tekcan, 2002: 266). Teknolojik gelişmelerden olan internet gibi enformasyon kaynaklarının büyümesi ve öneminin artmış olması ile teknolojik değişim hızının yoğunlaşması bilgi yönetimine olan ilginin artmasına yol açmıştır (Aktan, 2005a: 13). Bilim ve teknoloji alanındaki gelişmelerin sadece bilgi ve iletişim teknolojileri ile sınırlı

tutmanın doğru olamayacağını belirten Aktan (2005b: 39-41) yeni temel teknolojilerin; bilgi ve iletişim teknolojileri ile jenerik teknoloji alanındaki yenilikleri kapsadığını belirtmiştir. Yazarın ifadesiyle bilgi teknolojisi, elektronik bilgi işlem sistemleri (bilgisayar) ve iletişim (telekomünikasyon) teknolojilerini içerir; jenerik teknolojiler ise gelişmiş malzeme teknolojileri, biyoteknoloji ve enerji teknolojileri, nükleer enerji, uzay ve havacılık teknolojilerinden oluşur. Ayrıca son yıllarda geliştirilen, iletişim ve birlikte çalışmaya büyük kolaylık sağlayan yeni teknolojilerin; iletişime, paylaşmaya, güvene, işbirliğine ve ortak sahiplenmeye değer veren bir kültürle birleştirilebilmesi durumunda bilgi yönetimi açısından önemli bir başarı sağlamış olunur (Türk, 2003: 103).

3. Üniversite ve Sanayide Bilgi Yönetiminin Yeri ve Önemi

Son yıllarda yerel, bölgesel ve ulusal ekonomiler, kısaca dünya ekonomisi giderek bilgi temelli ekonomilere dönüşme eğilimi içine girmiştir. Bu süreçte bilgi, şirketlerin esas kaynaklarından biri olarak algılanmaya ve değerlendirilmeye başlanmıştır. Geleneksel ekonomilerde arazi, işgücü ve sermaye temel üretim faktörleri olarak ele alınmaktaydı. Bilgi temelli ekonomilerde ise bilgi, belirtilen üretim faktörlerine erişimi mümkün kılan temel bir faktör olarak belirlemiştir. Örneğin, 1975-1990 yılları arasında Japonya'da üretim üç misli arttığı halde hammadde kullanımında ciddi bir artış olmamıştır. Bu durum, bilginin önemini ve aynı zamanda hammadde ve emeğin elde edilmesi ve kullanılması süreçlerindeki yaşamsal rolünü ortaya koymuştur (Bozkurt, 2000: 83-84).

Bilgi yönetimi, organizasyonun bilgi ihtiyacının belirlenmesinden bilginin organizasyonun amaçları doğrultusunda kullanılmasına kadar geçen zamanı ve bilginin işletme içindeki dolaşımına ilişkin bütün aşamaları içeren kapsamlı bir işletme

sürecidir. Bu sürecin tüm aşamalarında bilgi yönetimi araçları kullanılmakta, bilgi yönetimi fonksiyonları bu araçlar vasıtasıyla hayata geçirilmektedir. Literatüre göre bilgi yönetimi araçları, bilgi yönetimi sürecinin temelini oluşturmaktadır (Kalkan, 2008). Günümüzde bilginin rekabet avantajını belirleyen başlıca unsur olduğu ve giderek temel üretim faktörü olma niteliğini kazanma yönünde ilerlediği öne sürülmektedir. Yeni ekonomik yapılanmanın ortaya çıkardığı yeni toplumda, bireylerin ve firmaların sosyo-ekonomik durumlarını bilgiye erişme kapasitesi, bilgi süreçlerine katılma fırsatı ve yeterliliği ile bilgiden yararlanmadaki etkinlik düzeyleri belirlemektedir. Bilginin merkezi bir önem kazandığı böyle bir ekonomik ve toplumsal yapı içerisinde faaliyet gösteren işletmeler; ancak bilgi kaynaklarını belirleme ve değerlendirme, yeni örgütsel bilgi üretme, bilgi edinme ve geliştirme, bilgiyi paylaşma ve kullanma noktalarında başarılı oldukları takdirde yaşamlarını sürdürebileceklerdir. Dolayısıyla, işletmeler bilgilerini etkin bir şekilde yönetmek zorundadırlar (Kalkan, 2008).

Örgütler, ihtiyaçları olan bilginin peşindedir. Aynı durum üniversite için de söz konusudur. Ancak bilgi üretme ve yayma amacındaki üniversitenin esas çalışma alanını bilgi oluşturmaktadır. Bu durum, üniversiteye bilgi üretimi ve yönetimi konusunda üstünlük sağlamaktadır. Üniversitenin bu konudaki ayırıcı özelliği, bünyesinde eğitim ve araştırma gibi birbirini besleyen ve birbirini tamamlayan iki bileşeni bir araya getirmesine bağlanabilir. Araştırma uygulamaları; eğitimi zenginleştirici ve ilerletici bir niteliğe sahip olmalıdır. Eğitim ise araştırmacıların ve dolayısıyla araştırma faaliyetlerinin geliştirilmesine katkı sağlamalıdır. Araştırma faaliyetleri bilgi üretimi üzerinde odaklanmıştır. Bilgi yönetimi bunu destekleyici nitelikte olmalıdır. Bu süreç, araştırmaların ihtiyaç

duyduğu özgür ortamı zedelememek için azami gayreti göstermek kaydıyla, araştırmalar arasında işbirliği sağlamalı ve böylelikle disiplinler arası bilgi üretiminin zenginleştirici etkisinin önünü açmalıdır.

Üniversite, bilginin üretildiği ve aktarıldığı, beceri ve teknoloji kullanımının öğretildiği bilişsel-rasyonel bir kurumdur (Akşit, 2002: 345). Bilimsel bilginin tamamına yakını, yine üniversitede ortaya çıkar, bu bilginin belli bir kısmı hemen, diğerleri zaman içinde uygulamalı araştırmalara ve daha sonra da, sanayi içinde çeşitli ürün ve üretim teknolojilerine dönüşür (Türkcan, 2002: 212). Bu atalarımız zaman içinde yerleşik toplumlar haline gelerek yazıyı, aritmetiği, tekerleği, geometriyi ve silahları icat ederek, yavaşça, ancak çok sağlam geleneksel bilgi kazanımlarıyla bir tarım toplumundan sanayi toplumuna doğru harekete geçtiler; akademiler, üniversiteler kurdular. 18. yüzyıl sonunda şekillenmeye başlayan sanayi toplumunda, işi bilgi ama üretime yönelik, “teknoloji” dediğimiz bilgileri üretmek olan profesyonel “mucitler” ve bu icatları kullanan “girişimciler” ortaya çıkmaya başladı. 19. yüzyıl sonlarında firmalara bağlı Ar-Ge laboratuvarları, sistematik, teknolojik bilgiler üretmeye başlayınca, bu geleneksel üniversiteler yanında, teknik insanlar (mühendisler) yetiştiren ve teknoloji üreten teknik okullar ve teknik üniversiteler, akademiler kuruldu (Türkcan, 2002: 206-207).

Üniversiteye ilişkin bilgi yönetimi sürecini; araştırma faaliyetleri, eğitim faaliyetleri ve idari faaliyetler şeklinde sınıflandırabiliriz. Her bir alt süreçte bilgi yönetimi sürecinin başlıca işlemsel aşamalarını ifade eden bilgi edinimi, bilginin içselleştirilmesi, bilgi paylaşımı ve bilginin kullanılması fonksiyonları söz konusudur. Üniversite bilgi yönetimi sürecinin verimliliği alt süreçlerin verimli bileşkesine, gerekli yapısal ve kültürel destekleyicilerin varlığına ve/veya oluşturulmasına ve sürecin stratejik

yönetim süreciyle entegre bir biçimde işlev görmesine bağlıdır (Kalkan, 2008). Ulusal niteliklere, yapısal ve çevresel koşullara göre bilgi yönetimi uygulamalarının odak noktası ve öncelikleri bir ölçüde değişebilmektedir. Ancak genel özellikleri itibarıyla bu sınıflama çerçevesinde incelenebilir.

Üniversite bilgi yönetimi süreci inisiyatifli kısa ve orta vadede sonuç üretebilme potansiyeline sahip çeşitli projeler geliştirerek başarılı uygulama örnekleri oluşturabilir ve böylelikle kendi güvenliğini sağlama yönünde de önemli bir adım atmış olur. Başarılı uygulama örneklerinin bilgi yönetiminin üniversite genelinde içselleştirilmesi noktasında telkin ve ikna çabalarından çok daha yararlı olacakları unutulmamalıdır. Enformasyon teknolojilerinin etkin kullanımını içeren projeler bu konuda yararlı bir seçim olacaktır. Üniversiteye özgü, araştırmacıların yayınları ve çeşitli üniversite dergileri gibi unsurları içeren kurumsal ve işlevsel bir veri tabanı yaratılabilir. Özellikle işletme ve mühendislik fakültelerinde; üniversite mensubu olan ve diğer araştırmacıların, kamu araştırma kurumlarının ve sanayi kuruluşlarının yararlanabileceği bir bilgi havuzu oluşturulabilir. Bu, üniversite bünyesinde üretilen bilginin belli bir düzeyde de olsa işlevsel kılınmasına olanak sağlayacaktır (Kalkan, 2008).

Üniversite içi etkin bilgi depolama sistemlerinin geliştirilmesi ve enformasyon teknolojilerinden bilgi edinim ve paylaşımı için etkili bir biçimde yararlanılması gerekmektedir. Böylelikle üniversite içindeki araştırmacıların birbirlerinin çalışmalarından haberdar olmaları sağlanarak bilgiye erişme hususunda zaman ve kaynak israfı azaltılacaktır. Bilgi süreçlerinin etkin yürütülebilmesi için temel idari faaliyetlere ilişkin kapsamlı bir iç denetim gerçekleştirilebilir. Özellikle destek birimlerine yönelik olarak gerçekleştirildiği ve gerekli düzeltici

önlemler derhal alındığı takdirde, bu iç denetim bilgi yönetimi alt yapısının sağlamlaştırılmasını ve gelecekteki muhtemel sorunların en azından bir kısmının erken bir dönemde, etkileri henüz hissedilmeye (Kalkan, 2008).

4. Üniversite ve Sanayi İşbirliğinden Doğan Adana ÜSAM'ın Bilgi Yönetimi Açısından Değerlendirilmesi

Adana ÜSAM (Adana Üniversite-Sanayi Ortak Araştırma Merkezi); Çukurova Üniversitesi, TÜBİTAK ve Adana sanayicilerinin desteği ile 6 Mayıs 2000 tarihinde TÜBİTAK'ın Üniversite-Sanayi Ortak Araştırma Merkezleri Programı (ÜSAMP) kapsamında Türkiye'de faaliyete geçen ilk 3 merkezden biri olarak kurulmuştur. Ne var ki, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim Yapısındaki Değişiklikler Kanunu dolayısıyla TÜBİTAK'ın merkezlere kaynak aktarmamasından dolayı Aralık 2006 tarihi itibarıyla faaliyette bulunan mevcut altı merkez, kapatılmıştır. 2007 yılı başından itibaren TÜBİTAK Adana ÜSAM'ın bugüne kadar yaptığı faaliyetler, Adana Üniversite-Sanayi Ortak Araştırma Merkezi Derneği ve İktisadi İşletmesi olarak TÜBİTAK İŞBAP (İşbirliği Ağ ve Platformları Kurma Girişimi Projeleri) Programı kapsamında sürdürülme kararı alınmış ve 15 Ağustos 2007 tarihinde TÜBİTAK ile İŞBAP Projesi sözleşmesi imzalanmıştır. Proje yürütücülüğünü üzerine alan Adana Üniversite Sanayi Ortak Araştırma Merkezi Ar-Ge İktisadi İşletmesi, 1 Aralık 2007 tarihinden itibaren Çukurova Teknokent bünyesinde kar amacı gütmeyen Ar-Ge İktisadi İşletmesi statüsünde faaliyete geçmiştir (ÜSAM, 2013).

ÜSAM'ın amacı bölgedeki sanayi kesimi ile üniversite arasındaki etkileşimi sağlamak, üniversitedeki bilgi birikiminin sanayiye aktarılması ile sanayide oluşan problemlere çözümler sunmak, sanayide Ar-Ge kültürü oluşturarak Ar-Ge

projelerinin oluşturulmasını sağlamaktır. ÜSAM'ın belirlediği en önemli amaçlar (ÜSAM, 2013) şöyle sıralanabilir: Üniversite – Sanayi işbirliğine süreklilik kazandırmak; yeni üretim teknolojilerini yakından takip ederek sanayi kuruluşlarının mevcut teknolojilerini geliştirerek rekabet gücünü arttırmak; uluslararası teknolojik ve endüstriyel gelişmeleri izlemek ve sanayiye aktarmak; üniversitede yapılacak araştırmaları bölge sanayisinin problemlerine cevap verecek yönde yoğunlaştırmak ve özgün bilimsel araştırma ortamı oluşturmak; üniversitenin sanayiye, sanayinin de üniversiteyi daha yakından tanıyabilmesine olanak sağlamak.

Adana ÜSAM'ın örgüt yapısı; Genel Kurul, Danışma Kurulu, Denetleme Kurulu, Merkez Yönetim Kurulu, Merkez Müdürü ve ilgili diğer birimlerden oluşur. Merkezdeki çalışmalar “sürekli personel” ve “danışman” diye adlandırılan iki tip personel tarafından yürütülmektedir (ÜSAM, 2013). Danışman olarak, özellikle Ar-Ge projeleri, eğitim ve danışmanlık hizmetlerinde faydalanılmak üzere, üniversiteden ve sanayiden, konusunda uzman kişiler görevlendirilmektedir. ÜSAM, çalışma alanlarına uygun çalışma kurulları oluşturur ve çalışmalarını söz konusu kurullar aracılığıyla yürütür. Bu kurullar daimi olmayıp ihtiyaç durumunda oluşturulur ve gerekli çalışma tamamlandıktan sonra feshedilebilir. Çalışma Kurulları, Merkezin çalışma alanlarının belirlenmesine yardımcı olmak üzere sektörel bazda çalışan kurullardır. Bu kurullarda sanayi temsilcisi olarak görev yapacak kişilerin; üst düzey teknik yönetici veya Ar-Ge bölüm yöneticisi olmaları öngörülmüştür. Ayrıca üniversiteyi temsilen her kurulda en az iki öğretim üye veya görevlisi ile bir endüstri mühendisinin bulundurulması esas alınmıştır. Merkezin öncelikli ilgi alanları olan Tekstil, Metal-İmalat, Elektronik ve Endüstriyel Otomasyon, Gıda ve İşletme Yönetimi konularında birer Çalışma Kurulu

kurulmuştur. Sanayicilerden talep olması halinde Yönetim Kurulu kararı ile başka konularda da Çalışma Kurulları kurulabilecektir (ÜSAM, 2013).

Merkez, Çukurova Üniversitesindeki bilginin teknolojik faydaya dönüştürülerek sanayicilere rekabet alanında üstünlük kazandıran ve ülke kalkınmasına olumlu katkılar sunduğuna inandığı hizmetler vermektedir. Bu kapsamda, Merkezde, Ar-Ge projeleri ve Ar-Ge dışı hizmetler (Danışmanlık, SWOT Analizi, Eğitim, İş Etüdü, Kalite sistemi kurma ve Elektronik Kart Tamir ve Bakım, Tekstil Laboratuvarı ile Hızlı Prototip Laboratuvarı hizmetleri v.b.) verilmektedir. Merkez faaliyetleri; Araştırma-Geliştirme Hizmetleri, Laboratuvar Hizmetleri, Eğitim Hizmetleri, Danışmanlık Hizmetleri ve Yönetim Hizmetleri olarak oluşturulmuştur (ÜSAM, 2013).

Merkez, Sanayicilerin ihtiyaçları doğrultusunda hem merkez bünyesinde hem de firma bünyesinde eğitimler vermektedir. Merkezin bünyesinde bölge sanayicilerinin problemlerinin çözümü, eğitim ihtiyaçlarını karşılamak, alt yapılarını iyileştirme adına başta Çukurova Üniversitesi olmak üzere çeşitli üniversitelerin öğretim üyelerinden oluşan 320 kişilik danışman havuzu bulunmaktadır. İhtiyaç halinde öncelikli olarak havuzdan Çukurova Üniversitesinin öğretim elemanları, faaliyetlerde görevlendirilmek üzere seçilmektedir. ÜSAM, ihtiyaç durumunda çeşitli seminer ya da kurslar düzenlemek suretiyle ortak paydaşlarına eğitim ve danışmanlık hizmeti vermektedir. Ayrıca çeşitli üniversitelerin öğretim üyelerinden oluşturduğu danışman havuzu ile, ihtiyaç halinde 26.06.2001 tarihli 4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu çerçevesinde, söz konusu öğretim üyelerini görevlendirmek suretiyle, öğretim üyelerinin bilgi ve tecrübelerini paydaşlarının hizmetine sunmaktadır.

Bilgi yönetimi 1990'lı yıllardan sonra bir disiplin olarak kabul görmüştür. Aslında tarihçesi çok daha eskilere dayanır. Neoliberal politikaların uygulandığı tam rekabetçi piyasa koşullarında bu disiplini etkin kullanan, piyasadaki ağırlığını ve gücünü artırmıştır. Bu gelişme bilgi yönetiminin önemliliğini artırmıştır ve bu nedenle özellikle özel kesimde çok uygulanır bir disiplin haline gelmiştir. Ülke sanayimizin neoliberal piyasa koşullarında rekabetini ve etkinliğini artırması, büyük ölçüde bilgi kaynaklarının verimli kullanımı ile mümkün olacaktır. Bundan dolayı çok yönlü ülke kalkınması adına bilgi kaynaklarının etkin yönetimi ve uygulanması üzerinde hassasiyetle durulmalıdır.

Yaptıkları çalışmalar ve verdikleri ürünler nedeniyle birbirine bu derece bağımlı ancak birbirinden bir o kadar kopuk üniversite sanayi gibi iki çalışma alanının Adana bölgesindeki ara yüzü olmayı ÜSAM, başlıca amaç saymıştır ve tüm faaliyetlerini bunun üzerine kurmuştur. Üniversite ve sanayiciyi buluşturmak, üniversitede yürütülen kuramsal çalışmaların uygulamaya dönüşmesini sağlamak ve bilgi kaynaklarını en verimli şekilde kullanmak suretiyle sanayicinin rekabet gücünü artırmak, diğer yünden bilim üretenlerin üretkenliğini artırmak ÜSAM'ın etkin çalışmasıyla mümkün olacaktır.

Ar-Ge birimleri, bilgi ve teknolojinin kullanılması ile yeni bir ürünün üretildiği, ürün kalitesi veya standartlarının yükseltildiği ya da üründe var olan sorunların giderildiği merkezlerdir. Ayrıca bilgi yönetim sürecinin en iyi şekilde kullanıldığı yerdir. Ancak ülkemizde sadece çok güçlü sanayi firmaları bünyesinde Ar-Ge birimleri oluşturabilmektedir. Yüksek maliyet nedeniyle küçük ve orta ölçekteki sanayi kuruluşlarının Ar-Ge birimi oluşturma şansı ne yazık ki yoktur. ÜSAM gibi örgütlenmiş birimler küçük ve orta

ölçekteki sanayi kuruluşların bu ihtiyacına cevap verebilir. Bu nedenle ülke genelinde ÜSAM gibi örgütlenmiş birimlerin sayıca artması ve etkin hizmet vermesi faydalı olacaktır.

Gelişmekte olan ya da az gelişmiş ülkelerin en büyük sorunu gelişmiş ülkelere kıyasla eğitilmiş insan gücüne sahip olamamak ya da sınırlı sayıda sahip olduğu donanımlı insanların gelişmiş insanlara kaptırılmasıdır. Fabrikalarda, atölyelerde ve hizmet sektöründe çalışan binlerce işçimiz var. İşçilerimizi söz konusu çalışma alanlarında eğitmek, daha donanımlı hale getirmek, çeşitli kurslar açmak suretiyle olanaklı hale getirebiliriz. Bu kursların ÜSAM gibi deneyimli ve donanımlı birimlerce açılması ve yürütülmesi, ayrıca kursu başarıyla tamamlayanlara sertifika verilmesi işçi ve işverene kazanç sağlayan ve ülke kalkınmasına katkıda bulunan eylemlerdir. Bu nedenle bu tarz girişimler desteklenmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.

Toplumumuzda özellikle sanayimizde eğitim ve maddi olanaksızlıklar nedeniyle Ar-Ge kültürü istenilen düzeyde henüz oluşmamıştır. Aslında Ar-Ge çalışmaları firmalar açısından masraflı olmakla birlikte bilgi kaynaklarının etkin kullanımı ve yönetimi sağlandığı takdirde kısa sürede maliyet karşılanabilir hatta kar dahi edilebilir. ÜSAM'ın çalışması bu açıdan önemli olup sanayide Ar-Ge kültürünü kazandırma ve en az bir maliyetle Ar-Ge çalışmalarından faydalanma olanağı sunmuştur. Özellikle küçük ölçekli işletmeler için bu son derece önemli bir gelişmedir. Bu tarz girişimlere yurt çapında yaygınlık kazandırılmalıdır.

Bilgi yönetimi diğer bir ifadeyle bilgi kaynaklarının etkin kullanımı ilk önce kamu yönetiminde kullanılmıştır. Devlet toplumsal, siyasal, ekonomik ve askeri unsurlarını güçlendirmek ve sağlıklı bir yapıya kavuşturmak için her dönem bilgi kaynaklarından faydalanmıştır. Ancak zamanla devlet kurumlarında bürokrasi,

denetim yetersizliği vb. sorunlar nedeniyle hantallaşırken, özel kesim rekabet gücünü artırmak ve kendini yenilemek için bilgi kaynaklarına önem vermiş ve kullanmıştır. Böylece bilgi yönetiminin önemi ve bir disiplin olarak kabul görme zorunluluğu doğmuştur. Günümüzde özellikle gelişmiş ülkelerin elindeki en etkili ve güçlü silah bilgi kaynakları ve bunların kullanımınıdır. Günümüzde en değerli olan ve alınıp satılabilen bilgi kaynaklarıdır. Bilgi kaynaklarının nasıl kullanılacağı yani en etkin şekilde kullanılmak isteği bilgi yönetimini doğurmuştur. Son zamanlarda ülkemizde e-devlet uygulaması, kamu kurumlarının otomasyona geçmesi ve bilgisayar aracılığıyla işlem yapması, yine internet, TV. vb iletişim araçlarıyla dünyadaki gelişmelerden haberdar olunması, bilimsel çalışmaların yakından takip edilmesi, büyük şirketlerin Ar-Ge çalışmalarına bütçelerinden önemli oranda paylar ayırması bilgi yönetiminin hem devlet hem özel kesim için önemlilik derecesinin göstergesidir. Özellikle devletimiz bilgi kaynaklarının etkin kullanımını önemsemeli ve her biriminde uygulamaya koymalıdır.

5. Sonuç Yerine: Günümüzde Bilgi Yönetiminin Yaşamsal Önemine İlişkin Değerlendirme

Bilginin tarihi insanlık tarihi ile başlamıştır. Yazının kullanılması ile bilgi kayıtlara geçmiş ve böylece sözlü bilgiden yazılı bilgiye geçilmiştir. Bilginin yazılı hale getirilmesi depolanmasını ve aktarımını kolaylaştırmıştır. Matbaanın bulunması ile birlikte bilgi geniş kitlelerle buluşmuş ve daha çok işlenmiş, eklemeler yapılmış ve geliştirilmiştir. Sanayi devrimine kadar teknoloji bilginin önünde yol almış ancak bu dönemde bilgi ile teknoloji eşit düzeye erişmiştir. Teknolojinin bilginin önünde yer alması, onun deneme/yanılma yoluyla tekrarlanma sıklığına ve insanların daha çok bu yolla topluma katkıda bulunmasına bağlanmıştır. Ekonomik, toplumsal, siyasal ve askeri

alandaki gelişmeler bilgi kaynaklarının hayatın her alanında uygulama zorunluluğunu gerektirmiştir ve bu süreç bilginin etkin yönetimini zorunlu hale getirmiştir. Çünkü bilgi kaynaklarını elinde tutan ve söz konusu kaynakları etkin kullanan daha güçlü ve sözü geçen durumuna gelmiştir.

Dünyada yaşanan dönüşümü kavramak için ilgilenilen konuya göre sanayi toplumundan bilgi toplumuna, fordist üretim biçiminden esnek üretim biçimine, ulus devletler dünyasından küreselleşmiş dünyaya, moderniteden postmoderniteye geçiş gibi kavram çiftleri oluşturuluyor ve bunlar üzerinden yaşanan dönüşüm betimlenmeye çalışılıyor (Tekeli, 2002: 15). Ancak bu dönüşüm sürecinin esas belirleyici faktörü bilgi ve bilginin toplumsal yaşamdaki kullanım alanıdır. Bilgi yönetiminin tarihi çok eskilere dayanmakla birlikte, bir disiplin olarak kabul görmesi ve gelişmesi çok yeni sayılır. Aslında bir disiplin olarak kabul görmesi de sanayideki kullanım etkinliğine ve verimliliğine bağlanabilir. Çünkü bilgi yönetiminin araçlarını iyi kullanan örgütler, rekabetçi piyasa koşullarında, rakiplerinin en azından bir adım önünde olmayı başarabilmiş, hedeflerini yakalayabilmiş ve varlığının devamlılığını garantilemiş örgütler olmaktadır.

Bilgi yönetimini ekonomi, siyasal, askeri ve toplumsal alanların hangisinde etkin bir şekilde uygularsanız uygulayın rakiplerinizle aranızda fark yaratarsınız ve konumunuzu güçlendirirsiniz. Başta gelişmiş ülkeler olmak üzere dünya ülkelerinin neredeyse tamamı bilgi yönetiminin söz konusu özelliğinin farkındadır. Bu nedenle bilgi ve teknoloji konusunda inanılmaz bir rekabet söz konusudur ve şu an bilgi ve teknoloji, ülkeler arasında, şirketler arasında ve uluslararası kuruluşlar arasında alım-satıma konu olmakta olan kıymetli bir değer niteliğindedir.

Birçok kuruluş bilgiyi elinde tutmak, geliştirmek ve yeni değerler yaratmak için bünyesinde Ar-Ge birimleri oluşturmaktadır. Bu birimler aracılığıyla kurumlar fark yaratmayı, kar payını yükseltmeyi ve toplumsal refaha katkıda bulunmayı amaçlamışlardır. Ancak Ar-Ge birimlerini oluşturmak masraflı bir işlem olduğu için orta ve küçük ölçekteki sanayi kuruluşların söz konusu birimleri oluşturma gibi bir şansı bulunmamaktadır. ÜSAM, bünyesinde oluşturduğu araştırma ve geliştirme laboratuvarları ve uzman personeli ile bu hizmetten yararlanma fırsatını orta ve küçük ölçekteki kuruluşlara sunmuştur. Özellikle üniversite ve sanayi arasında ara yüz olmakla, bu iki birimin yakınlaşmasını sağlamış, sanayiye üniversite öğretim üyelerinin bilgi ve birikimlerinden yararlanma şansı sunarken, üniversiteye de ürettiği kuramsal bilgiyi uygulamaya dökme fırsatı vermiştir. Ayrıca ÜSAM'ın düzenlediği çeşitli meslek alanlarına yönelik kurslar ve işçileri bilinçlendirmek amacıyla uzmanlar aracılığıyla verdiği seminerler bilgiyi kullanma ve yönetme eylemine iyi birer örnek niteliğindedir.

Kaynakça

Akgün, Ali Ekber vd. (2009), *Bilgi Yönetimi ve Öğrenen Örgütler*, Ankara: Eflatun Yayınevi.

Aktan, Coşkun Can; İstiklal Yaşar Vural (2005a), "Bilgi Çağında Bilginin Yönetimi", Coşkun Can Aktan vd. (edi.), *Bilgi Çağı Bilgi Yönetimi ve Bilgi Sistemleri*, Konya: Çizgi Kitapevi, s. 1-30.

Aktan, Coşkun Can; İstiklal Yaşar Vural (2005b), "Bilgi Toplumu Yeni Temel Teknolojiler ve Yeni Ekonomi", Coşkun Can Aktan vd. (edi.), *Bilgi Çağı, Bilgi Yönetimi ve Bilgi Sistemleri*, Konya: Çizgi Kitapevi, s. 31-81.

Akşit, Bahattin (2002), "Bilgi Toplumu Geçiş ve Üniversiteler: Şu Andaki Durum ve Yeniden Yapılanma Konusunda Bazı

Söylem ve Tartışmalar", İlhan Tekeli vd. (der.), *Bilgi Toplumu Geçiş: Sorunsallar/Görüşler/Yorumlar/Eleştiriler ve Tartışmalar*, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, s. 343-370.

Al, H. (2002), "Bilgi Toplumu ve Kamu Yönetiminde Pradigma Değişimi", Ankara: Bilimadamı Yayınları.

Anameriç, Hakan, (2005), "Bilgi Sistemleri ve Yönetimde Bilgi Sistemlerinin Kullanımı", Coşkun Can Aktan vd. (edi.), (2005), "Bilgi Çağı, Bilgi Yönetimi ve Bilgi Sistemleri", Konya: Çizgi Kitapevi, s. 121-174.

Ateş, H. (2002), "Bilgi Çağında Kamu Yönetimi", *Geleneksel Bürokrasiden Bilgilendirilmiş Bürokrasiye Geçiş*, 1. Ulusal Ekonomi ve Yönetim Kongresi, www.ceteris-paribus.com,

Bozkurt, Veysel, (2008), "Enformasyon Toplumu ve Türkiye", İstanbul: Sistem Yayınları.

Celep, Cevat; Buket Çetin, (2003), "Bilgi Yönetimi", Ankara: Anı Yayıncılık.

Çağayay, Neşet, (1989), "Bir Türk Kurumu Olan Ahilik", Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları 7. Dizi.

Demir, Ömer; Mustafa Acar, (1997) "Sosyal Bilimler Sözlüğü", Ankara: Vadi Yayınları.

Eren, V. (2001), "Kamu Yönetimi Disiplininde Yeni Pradigma", *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Sayı 25, İstanbul: İÜ. SBF. Yayınları.

Erkan, Hüsnü (1993), *Bilgi Toplumu ve Ekonomik Gelişme*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Gökberk, Macit, (1985), "Felsefe Tarihi", İstanbul: Remzi Kitapevi.

Güçlü, Nezahat vd. (2008), "Bilgi Yönetimi", <http://tebd.gazi.edu.tr/arsiv/>

İzci, F. Aslan vd. (2004), “Bilgi Toplumuna Geçiş Sürecinde Örgütsel Yapıda Meydana Gelen Bileşim, Teknoloji Örgütsel Yapı İlişkisi”, Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Sayı 30, İstanbul: İÜ. SBF. Yayınları.

Kalkan, Veli Denizhan, (2008), “Türk Üniversitelerinde Bilgi Yönetimi Süreçlerinin Geliştirilmesi: Öncelikler ve Öneriler”, <http://iibf.ogu.edu.tr/ceko/ssk/>, (28.04.2008).

Karakaş, Bülent vd. (2008), “Kamu Yönetiminden Bilgi Yönetimine”, <http://iibf.ogu.edu.tr/kongre/bildiriler/>, (17.03.2008).

Krogh, Georg Von vd. (2002), Bilginin Üretimi, Edi. Murat Emert, Çev. Günhan Günay, Dışbank Kitapları-1.

Kurt, Mustafa, (2005), “İşletmelerde Bilginin Rolündeki Değişim ve Bilgi Yönetimi”, Coşkun Can Aktan vd. (edi.), (2005), “Bilgi Çağı, Bilgi Yönetimi ve Bilgi Sistemleri”, Konya: Çizgi Kitapevi, s. 249-265.

Mucuk, İsmet, (1993), “Modern İşletmecilik”, İstanbul: Der Yayınları.

Odabaş, Hüseyin, (2005), “Bilgi Yönetimi Sistemi”, Coşkun Can Aktan vd. (edi.), (2005), “Bilgi Çağı, Bilgi Yönetimi ve Bilgi Sistemleri”, Konya: Çizgi Kitapevi, s.1-30.

Sağsan, Mustafa (2008), “Bilgi Yönetimi Bakış Açısından Bilgi Süreçleri ve Bir Model Önerisi”, Aytaç Yıldızeli vd. (edi.), Bilimsel İletişim ve Bilgi Yönetimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı (12-14 Eylül 2006), Gazi Üniversitesi/Ankara: Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği Yayınları No:7, s. 27-44.

Simon, Herbert A. vd. (1985), “Kamu Yönetimi”, Çev. Cemal Mihçioğlu (1985), Ankara: Siyasal Bilgiler Fakültesi ve Basın-Yayın Yüksekokulu Basımevi.

Şan, Müjgan, (2005), “Kalkınma Planlamasında Bilgi Yönetimi ve DPT İçin Kurumsal Bilgi Politikası Modeli”, Ankara: DPT, Yayın No:2687.

Tekeli, İlhan (2002), “Bilgi Toplumuna Geçerken Farklılaşan Bilgiye İlişkin Kavram Alanı Üzerinde Bazı Saptamalar”, İlhan Tekeli vd. (der.), Bilgi Toplumuna Geçiş: Sorunsallar / Görüşler / Yorumlar / Eleştiriler ve Tartışmalar, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, s.15-25.

Tekman, Erkan (2002), “Enformatik Sistemler ve Bilgi Toplumu”, Der. İlhan Tekeli vd., Bilgi Toplumuna Geçiş: Sorunsallar/Görüşler/Yorumlar/Eleştiriler ve Tartışmalar, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, s.265-280.

Tigrel, Ali, (1990), “Kalkınma Programlarında Bilim ve Teknolojiye Verilen Önem”, TÜBİTAK, (1990), “1. Bilim ve Teknoloji Şurası (14-15-16 Mayıs 1990)”, Ankara: TÜBİTAK Yayınları.

Tortop, Nuri vd. (1999), “Yönetim Bilimi”, Ankara: Yargı Yayınevi.

Türk, Murat (2003), Bilgi Yönetimi, İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Türkcan, Ergun (2002), “Bilgi - Bilim ve Teknoloji”, Der. İlhan Tekeli vd., Bilgi Toplumuna Geçiş: Sorunsallar/Görüşler/Yorumlar/Eleştiriler ve Tartışmalar, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, s.206-250.

Uçkan, Özgür (2008), “Bilgi Ekonomi Politika”, Aytaç Yıldızeli vd. (edi.), Bilimsel İletişim ve Bilgi Yönetimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı (12-14 Eylül 2006), Gazi Üniversitesi / Ankara: Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği Yayınları No:7, s. 18-26.

Uçkun, Seher vd. (2005), “Bilgi Toplumu ve Bilgi Yönetimi”, Edi. Coşkun Can Aktan vd., (2005), (Bilgi Çağı, Bilgi

Yönetimi ve Bilgi Sistemleri”, Konya:
Çizgi Kitapevi, s. 83-100.

ÜSAM, (2008), “Adana ÜSAM”,
<http://usam.cu.edu.tr/> , (13.10.2013).